

Skuteczne radzenie sobie z mobbingiem w środowisku dzieci jękających się – jak wspierać rodziców?

Effective ways of dealing with bullying in the environment of children who stutter – how to support parents?

Anna Śmierchalska
smierchalskaanna1@gmail.com

Andżelika Hutnik
hutnikandzelika@gmail.com

Karina Konieczna
k.konieczna24107@interia.pl

Aleksandra Boroń
aboron@logopeda-24.pl

Katarzyna Węsierska
katarzyna.wesierska@us.edu.pl

WPROWADZENIE:

W trosce o przyszłość dzieci z jękaniem ich rodzice doświadczyć mogą uczucia bezsilności, frustracji i zagubienia. Często bowiem otrzymują sprzeczne informacje – czasem także ze strony specjalistów. Nie wiedzą, czy mają rozmawiać z dzieckiem na temat jękania, a jeżeli tak, to w jaki sposób (Millard & Davis, 2016; Węsierska, Laszczyńska, & Pakura, 2017). Rodzicom dzieci z trudnościami w płynnym wypowiedzeniu się często towarzyszy niepokój o to, jak w nowym środowisku (np. w nowej szkole, klasie, grupie sportowej, klubie zainteresowań itp.) zostanie odebrany inny sposób wypowiedzenia się ich dziecka. Często opiekunowie są pewni, że na swej drodze życiowej dziecko napotka osoby, które nie zaakceptują tej inności, oceniają je gorzej, niż zrobiliby to, gdyby się nie jąkało, będą je izolować, wyśmiewać, dokuczać mu lub znęcać się nad nim. Opiekunowie mogą mieć poczucie winy z powodu jękania, a także przeżywać frustrację w związku z tym, że nie są w stanie skutecznie wspierać swojego dziecka, również w sytuacji, gdy koledzy dokuczają mu z powodu jękania (Plexico & Burrus, 2012). Dzieci jękające się są częściej niż ich rówieśnicy narażone na to, że będą doświadczać mobbingu szkolnego (Blood, Boyle, Blood, & Nalesnik, 2010). Niejednokrotnie rodzice nie są świadomi, że ich dziecko padło ofiarą mobbingu, czasem dowiadują się zbyt późno. Często też nie wiedzą do kogo zwrócić się po pomoc i jak skutecznie wesprzeć dziecko w tej trudnej sytuacji. Stan emocjonalny rodzica, jego poczucie bezradności mogą mieć wpływ na samopoczucie i funkcjonowanie dziecka. Fachowa pomoc udzielana rodzicom jest niezbędnym elementem kompleksowego wsparcia dziecka z jękaniem (Murphy, Quesal, Reardon-Reeves, & Yaruss, 2013).

WARSZTATY DLA RODZICÓW: RÓŻNE OBLICZA MOBBINGU – JAK RODZIC MOŻE POMÓC DZIECKU JĘKAJĄCEMU SIĘ?

UCZESTNICY:

- rodzice/opiekunowie (6 matek i 3 ojców) dzieci jękających się uczestniczących w warsztatach LOGOLab na UŚ
- prowadzenie: 3 studentki *Komunikacji promocyjnej i kryzysowej* UŚ (specjalność logopedyczna)
- w charakterze „niemych” obserwatorów: terapeuci LOGOLab i wolontariuszka (5 osób)

CELE:

- integracja z grupą rodziców
- dostarczenie najważniejszych informacji na temat mobbingu szkolnego i oswojenie się z tym zjawiskiem
- wspólne formułowanie praktycznych porad oraz wniosków wynikających z prowadzonych dyskusji

FORMA:

- warsztaty na platformie Zoom
- z wykorzystaniem aplikacji Mentimeter oraz prezentacji PowerPoint – niezbędnych do przeprowadzenia ćwiczeń w formie online
- dyskusje z rodzicami i burze mózgów

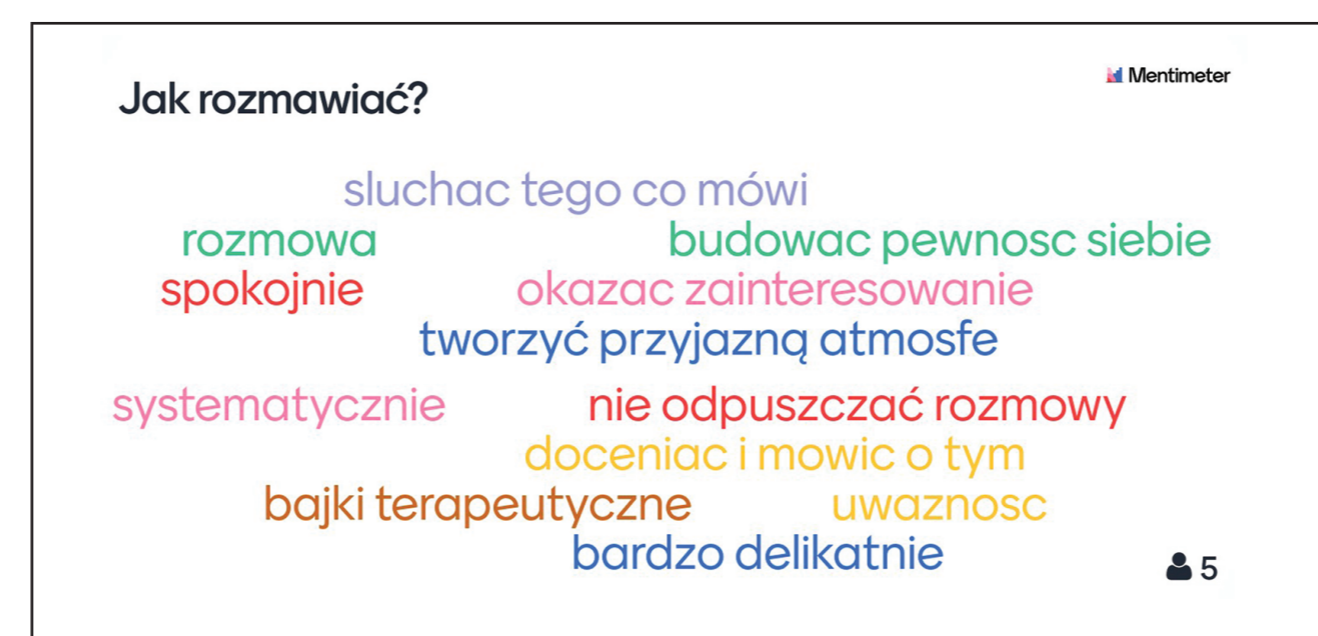
Jednak po zestawieniu zdjęć „przed” i „po” doświadczeniu mobbingu doszliśmy wspólnie z rodzicami do wniosku, że mobbing zawsze zostawia ślad w osobie, która go doświadczyła (często trwały ślad). To od nas samych zależy, jak postąpimy względem drugiej osoby – czy chcemy zadać jej ból, czy sprawić radość. To od nas samych zależy, czy odegramy rolę agresora, czy zyczącego człowieka. Zwróćmy też uwagę na rolę świadka, który nie musi być biernym obserwatorem, bo wówczas niejako staje po stronie sprawców. Zaproponowano rekomendacje pożądanych zachowań w sytuacji, gdy jesteśmy świadkami mobbingu.

WYKORZYSTANIE APLIKACJI MENTIMETER:

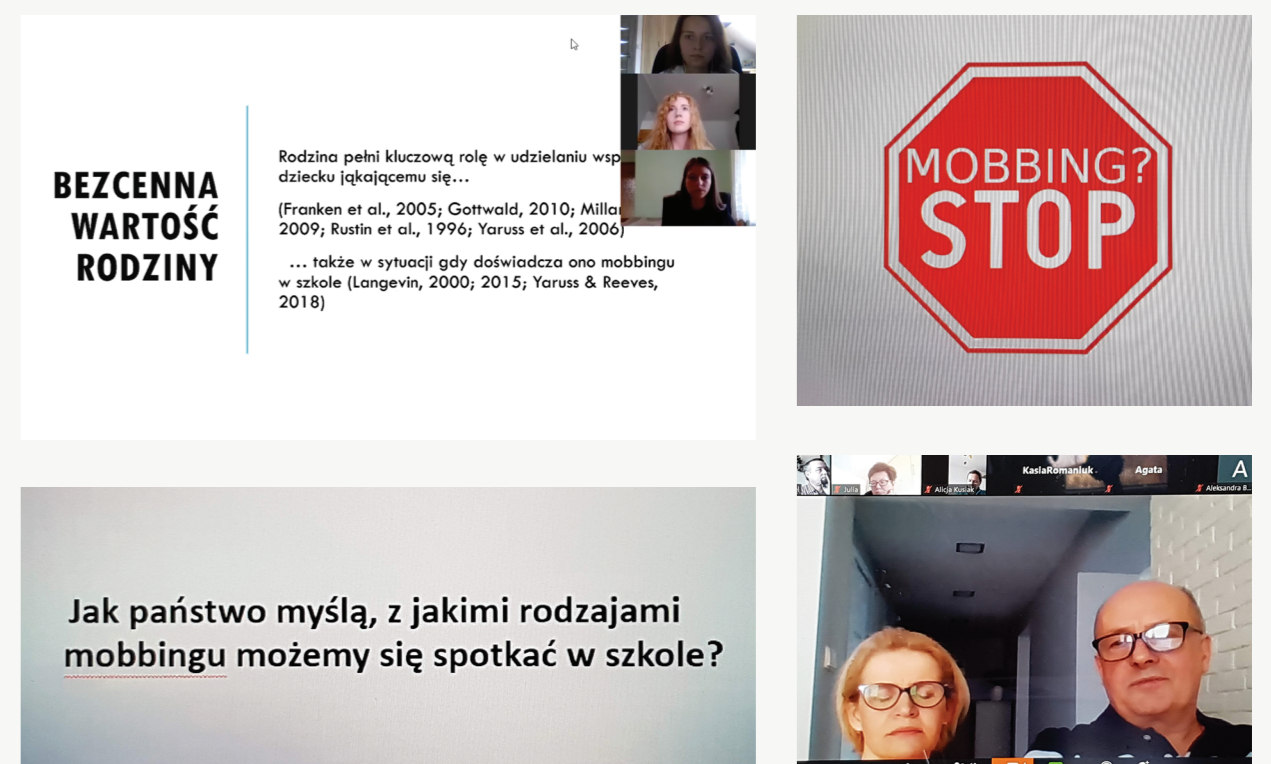
- każdy z rodziców miał możliwość udzielenia trzech odpowiedzi na każde z pytań
- zadano następujące pytania:
  - Jak rozpoznać, że dziecko jest ofiarą przemocy?
  - Jak rozmawiać?
  - Jak interweniować?

ODPOWIEDZI UDZIELONE PRZEZ RODZICÓW:

WYBRANE KOMENTARZE RODZICÓW – UCZESTNIKÓW WARSZTATÓW:

- Będziecie innym pokoleniem terapeutów – pokoleniem empatycznych terapeutów
- Nawiązanie współpracy oraz traktowanie rodziców po partnersku jest najlepszym rozwiązaniem podczas terapii dziecka jękającego się
- Terapeuta powinien również przygotować rodzica do roli terapeuty – udzielać rzetelnych informacji, poszerzać wiedzę – by rodzic mógł sam udzielać wsparcia i pomocy dziecku

WNIOSKI:

- rodzice pozytywnie ocenili pomysł zorganizowania takich warsztatów, ich zawartość merytoryczną oraz przebieg spotkania;
- zdaniem uczestników konieczne jest odpowiednie wyposażenie opiekunów dzieci jękających się w wiedzę na temat zjawiska mobbingu, by byli oni w stanie w porę zidentyfikować ewentualne pierwsze niepokojące oznaki, mogące wskazywać, że ich dziecko stało się ofiarą dokuczania, i by wiedzieli, do kogo zwrócić się po pomoc w tej sytuacji;
- rodzice są w najbliższym otoczeniu najważniejszym źródłem wsparcia dziecka, dlatego też powinni być odpowiednio przygotowani do udzielania psychicznej pomocy dziecku, doświadczającemu zjawiska mobbingu;
- dzielenie się swoimi doświadczeniami i refleksjami oraz oferowanie wsparcia emocjonalnego jest niezbędne dla efektywnego radzenia sobie z trudnymi i nieprzyjemnymi emocjami, które są wynikiem doświadczania mobbingu;
- forma otwartej dyskusji, wymiany doświadczeń i sposobów radzenia sobie ze zjawiskiem mobbingu pozwala na budowanie u opiekunów poczucia sprawstwa – rodzic pewny swoich kompetencji rodzicielskich wie co robić, może zadziałać szybko i skutecznie.

PODSUMOWANIE:

Skuteczna terapia jękania i zapobieganie mobbingowi szkolnemu wymagają budowania tańca środowiskowego wsparcia. W tym procesie konieczne jest zbudowanie zespołu terapeutycznego (logopeda, rodzice, nauczyciel-wychowawca), który będzie w stanie wdrażać korzystne zmiany w środowisku dziecka – także szkolnym (Węsierska & Krawczyk, 2017). Podstawowymi zadaniami terapeutów w pracy z rodzicami są: przekazywanie wiedzy na temat jękania, zniesienie poczucia winy i odwrażliwienie, wzmocnienie kompetencji rodzicielskich, swobodne podejście do jękania, tworzenie tańca wsparcia w otoczeniu dziecka – szczególnie w sytuacji, gdy doświadcza ono dokuczania (Sandrieser & Schneider, 2015). Cele te możliwe są do zrealizowania m.in. podczas warsztatów dla rodziców (Boroń, 2019; Cornelissen-Weghake, 1999).

BIBLIOGRAFIA:

- Blood, G.W., Boyle, M.P., Blood, I.M., & Nalesnik, G.R. (2010). Bullying in children who stutter: Speech-language pathologists' perceptions and intervention strategies. *Journal of Fluency Disorders*, 35, 92-109.
- Boroń, A. (2019). Środowiskowe wsparcie w terapii jękania. Rola rodziny. *Forum Logopedyczne*, 31, 55-59.
- Cornelissen-Weghake, J. (1999). Eltern-Kind-zentrierte und interaktive Beratung. Ein Beratungskonzept für Eltern stotternden Kinder. *Die Sprachheilarbeit*, 44(5), 263-273.
- Millard, S., & Davis, S. (2016). The Palin Parent Rating Scales: Parents' Perspectives on Childhood Stuttering and Its Impact. *Journal of Speech Language and Hearing Research*, 59(5), 950-963.
- Murphy, W.P., Quesal, R.W., Reardon-Reeves, N., & Yaruss, S. (2013). *Minimizing Bullying for Children Who Stutter: A Practical Guide for SLPs*. McKinney, TX: Stuttering Therapy Resources, Inc.
- Sandrieser, P., & Schneider, P. (2015). *Stottern im Kindesalter*. Stuttgart, NY: Thieme.
- Węsierska, K., Laszczyńska, A., & Pakura, M. (2017). Wczesna interwencja w jękaniu wczesnodziecięcym w Polsce – w opiniach logopedów i rodziców dzieci jękających się. *Forum Logopedyczne*, 25, 81-96.
- Węsierska, K., & Krawczyk, A. (2017). Wsparcie dziecka jękającego się w środowisku edukacyjnym. W: K. I. Bierkowska, I. Marczykowska, A. Myska (red.), *Głos – język – komunikacja 4. Funkcjonowanie społeczne dzieci z problemami komunikacyjnymi* (s. 13-30). Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

PODZIĘKOWANIA:

Serdeczne podziękowania kierowane są do wszystkich uczestników warsztatów antymobbingowych – rodziców i opiekunów dzieci jękających się, uczestników zajęć warsztatowych LOGOLab (na Uniwersytecie Śląskim) – za ich zaangażowanie, otwartość, życzliwość oraz cenne rady i obserwacje. Autorki dziękują również studentom I roku Logopedii UŚ za przygotowanie materiałów merytorycznych.

ĆWICZENIE: KAŻDY MOŻE BYĆ AGRESOREM, ALE TEŻ KAŻDY MOŻE POMÓC...

Rodzice zostali poproszeni o podzielenie się swoimi doświadczeniami z sytuacją, kiedy to oni występowali w roli agresora/mobbera. Z każdym kolejnym przykrym doświadczeniem odrywano fragment narysowanej postaci do momentu, kiedy rysunek uległ całkowitemu zniszczeniu. Następnie poproszono rodziców o podzielenie się pomysłami, dotyczącymi tego, jak mogliby postąpić inaczej w poprzednio omawianej sytuacji, by nie sprawić bólu drugiej osobie. Za każdym razem, gdy uczestnicy przedstawiali pomysł innego postępowania, strzępki narysowanej postaci były składane z powrotem w całość.